

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HE 47/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry haluaa kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että valinnanvapauden piiriin tulevien sote-palvelujen tuottajien ja asiakkaiden oikeudet ja velvollisuudet eivät tule olemaan kaikissa tapauksissa samat kuluttajansuojan suhteen, mikäli nyt käsiteltävää lakia ei eduskuntakäsittelyssä muuteta.

Hallituksen esityksessä ei ole yleisiä asiakkaan suojaa koskevia säännöksiä, jotka koskisivat tasapuolisesti kaikkia valinnanvapauden piiriin tulevia palveluita. Ainoastaan asiakassetelillä ja henkilökohtaisella budjetilla hankittavat palvelut olisivat kuluttajalain soveltamisen piirissä, kun niiden tuottajana on elinkeinonharjoittaja (lakiesityksen yleisperustelut s. 183 ja 192). Käytännössä tämä tarkoittanee, että vain osaan valinnanvapauden piirissä olevista sote-palveluista sovelletaan kuluttajansuojalakia tai se keskeisiä periaatteita. On myös huomioitava, että viittaus kuluttajansuojalakiin on vain lain perusteluissa eikä itse laissa, mikä ei ole hyvän lainvalmistelun mukaista.

Kuluttajansuojalaki antaa suojaa muun muassa harhaanjohtavaa markkinointia vastaan, oikeuden rahalliseen korvaukseen palvelun virhetilanteissa sekä antaa mahdollisuus viedä riita-asiat tuomioistuimen ulkopuolisen riidanratkaisuelimen ratkaistavaksi. Mikäli tätä suojaa ei saada kattamaan tasapuolisesti kaikkia valinnanvapauden piirissä olevia sote-palveluita, asettaa se niin palveluntuottajat kuin palveluiden käyttäjät eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, onko palvelu hankittu asiakassetelillä/henkilökohtaisella budjetilla vai ei.

Kuluttajansuojalakia sovelletaan lähtökohtaisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Julkisyhteisöjen järjestämät, pääosin verovaroin rahoitettavat ja ilman taloudellisia tulostavoitteita tarjottavat palvelut jäävät kuluttajansuojalain soveltamisalan ulkopuolelle.

Kuluttajaliiton mielestä valinnanvapaus tarvitsee tuekseen vahvan ja laajan asiakkaan-/kuluttajansuojan, joka tulee selkeästi kirjoittaa valinnanvapaus- tai palveluntuottajalainsäädäntöön. Mikäli poliittisena tavoitteena on, että palvelun käyttäjän oikeusturva on valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa aina sama, tulee laissa esimerkiksi mainita ne kuluttajansuojan periaatteet, joita sovelletaan kyseisiin palveluihin palvelun hankintatavasta riippumatta.

Tällä hetkellä kuluttajansuojalakia sovelletaan muun muassa palvelusetelillä hankittuihin terveyspalveluihin. Julkiset palvelut ovat kuluttajansuojan ulkopuolella. Terveyspalveluiden käyttäjien oikeusturva tällä hetkellä siis vaihtelee. Mikäli tämä nykytilanne halutaan säilyttää eikä palvelun tuottajien ja näiden asiakkaita haluta valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa aina samalle viivalle

7.6.2017

kuluttajansuojan suhteen, on tärkeää, että poliittinen päätös tämän suhteen on tietoinen ja harkittu.

Kuluttajaliitto katsoo, että eduskuntakäsittelyn aikana lakeihin on sisällytettävä selvästi ne keskeiset kuluttajansuojan periaatteet, joita noudatetaan kaikissa valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa palveluntuottajasta riippumatta. Muussa tapauksessa lakien oikean tulkinnan hakeminen saattaa viedä useita vuosia. Epäselvyys tekisi myös sote-uudistukseen liittyvästä palveluiden käyttäjille suunnatusta tiedotuksesta hankalaa.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Juha Beurling
Pääsihteeri